

VLAANDEREN, nationalistisch weekblad dat verscheen van 14 mei 1922 tot 31 december 1933, met als ondertitel : Weekblad tot verspreiding der Vlaamsch-Nationale gedachte. Die ondertitel werd op 7 januari 1933 gewijzigd in : Onafhankelijk nationaal Weekblad voor de Nederlanden.

Initiatiefnemers waren prof. J. de Decker, Robrecht de Smet, Karel vander Espt, Jozef Goossenaerts. Het blad had zijn oorsprong in het halfgeheime genootschap Het Veem Ick wyck niet af. Voornamelijk De Smet zocht de eerste medewerkers en propagandisten aan : Hendrik Cayman, Albert Pil, Jeroom Leuridan, Cyriel Verschaeve. Maar ook Alfons Jonckx, Reimond Speleers, Hendrik J. Elias, Hendrik Brugmans, Jozef van Opdenbosch, Albert vande Poel, Jan Brans, Bernard Vlekke e.a. hebben in de loop der jaren aan het blad meegewerkt. De Decker en De Smet beheersten het blad.

VLAANDEREN

Weekblad tot verspreiding der Vlaamsch-Nationale Gedachte

BEHEER en REDACTIE, voorloopig : Navezstraat, 57, Schaarbeek-Brussel

ABONNEMENTSPRIJS :

VLAANDEREN, WALLONIE, KONGOLAND
tot einde van het jaar - . . . . . fr. 8.00
ANDERE LANDEN. . . . . " 12.00

Met ongeteekende handschriften wordt geen rekening gehouden.

Inzenders worden verzocht slechts één zijde van het papier te beschrijven.

Weg de bastaards, weg de lauwaards !
Ons behoort het Noordzeestrand,
Ons, den kerels, ons, den klauwaards !
Leve God en Vlaanderland !

Albrecht Rodenbach.

ONS STANDPUNT

Het nationaliteitsprincipe ligt aan den oorsprong, vormt den grondslag van elke taalbeweging. Waar een volk zijn eigen taal verhoont voor eene vreemde, stelt het zijn bestaan als zelfstandige nationaliteit in gevaar en berijdt het zelf voor zijne overweldiging of opslorping door een politiek of cultureel machtiger nationaliteit. (Dat economische en sociale factoren, ook zuiver toevallige historische aangelegenheden hierbij een rol kunnen spelen, willen wij niet miskennen, doch buiten bespreking laten in dit artikel).

Anderszijds, wanneer een volk het nationale bewustzijn last verzwakken, verzwakt het eveneens zijne afhankelijkheid aan eigen taal, verzwakt het zijne weerbaarheid, zijne weerstandskracht, waar het, 't zij op politiek,

En het nationaliteitsbeginsel ? Hem die slechts de concrete programma-uitzettingen in het oog houdt, en geen kennis genomen heeft van de omvangrijke literatuur der Vlaamsche Beweging, kan het voorkomen, alsof het nationaliteitsprincipe door de vroegere Vlaamsche Beweging volkomen genegeerd is geworden;

dat de leiders der beweging voor het nationaliteitsprincipe in den strijd geen oog en geen hart hadden en dat eerst sinds den grooten oorlog, het nationaliteitsgevoel en het nationale bewustzijn in de Vlaamsche beweging is wakker geworden. En toch is dit niet zoo!

Wel geven wij toe dat de duidelijke principiële formulering in het programma uit opportunistisberedenen, wellicht meer nog uit een gevoel van eigen aannemelijkheid heeft ontbroken.

gewaakt. Zij blieven ook op lateren leeftijd ons enthousiasme en ons idealisme bezielen.

De zelfde geest doorademt de werken der gansche schare van Vlaamsche dichters tot op den dag van heden. Wie kan de Vlaamsch-nationale strekking loochenen bij Rodenbach, Pol de Mont, Ledeganck, Nolet de Brouwere, Gezelle, Jan Fergunt, René De Clercq, om naar van enkelen der meest geliefden en meest gevierden te gewagen. Dat De Clercq in den eersten oorlogstroes eenige strofen aan België meende te moeten wijden, doet niets ter zake. Zij waren de levenswakkers der Vlaamsche beweging; hun geest bezielde onzen strijd. In hunne gedichten sprak het Vlaamsche nationalisme zich het duidelijkst uit. Het past ons niet dit te miskennen.

...

Op principieel gebied hebben de parlementaire leiders der Vlaamsche Beweging steeds

politiek gebied (onder andere door de actie van « het Vlaamsche Blok ») tot uiting.

...

Het groote gebaren van den wereldoorlog zou de tegenstelling scharp scherper doen uitkomen. Het lijdens onzer Vlaamsche menschen aan het front onder de franckijonach-militairen verdrinking onszijds; het uitbaten der gunstige conjunctuur door de beweging in het bezette gebied anderszijds, hebben de programmatische ontwikkeling van het Vlaamsche nationalisme verduidelijkt. De oorlogsneurose van haren kant heeft de beginselvastheid der volgelingen der andere richting verder en verder aangevoerd, en geleid tot de minimalisering der analytische programmapunten der oorspronkelijke Vlaamsche Beweging, ter wille der Belgische eenheidstheorieën.

De vervolgingswoede van het Belgisch gerecht, na den wapenstilstand, tegen allen die zich aan enige Vlaamsch-nationale daad hadden bezondigd, in schrillen tegenstand met de

In de eerste aanloop wilde het weekblad Vlaanderen het orgaan zijn van het Verbond der Vlaamsche Nationalisten de Blauwvoet; het verdedigde een streng, rechtlijnig, „jacobijns” nationalisme. Vlaanderen wou in de eerste plaats het principe zuiver stellen : een zelfstandig wordend Vlaanderen, integrerend deel van Groot-Nederland. Dit sloot België uit, want elke tussenstap werd compromisloos verworpen. De antithese tussen een Vlaams Belgicisme en het Vlaams nationalisme moest uitgediept worden. Vanaf 1924 werd zelfs elke vorm van Belgisch federalisme als tussenstap naar een Grootnederlandse staat verworpen. Vlaams-nationalisten, die een Vlaams-Waals federalisme verdedigden, werden sedert 1924 verketterd als „neobelgicisten”. Het integrale nationalisme (en Grootneerlandisme) werd verwoord in de tien geboden van de Vlaams-nationalist, die - in de loop der jaren wat bijgeredigeerd - elke week in het blad gepubliceerd werden. Elk van de tien geboden verwoordde een fervent antibelgicisme (het tiende luidde : „Gij zult België verzaken met al zijn pomperijen”). Het blad wilde de Vlaams-nationale krachten bundelen, en daarbij een godsvrede tussen links en rechts in acht nemen, maar dan wel op de nauwe grondslag van het antibelgicistische dogma, dat zelfs de geringste afwijking van de strak Grootnederlandse lijn verwierp. Na enkele jaren predikte het de oprichting van een derde Raad van Vlaanderen als leidinggevend orgaan voor het Vlaams-nationalisme, waaraan alle andere Vlaams-nationale organisaties - ook de Frontpartij - ondergeschikt zouden moeten zijn. De primaire taak van het georganiseerde Vlaams-nationalisme was niet, in reformistische zin te werken in de bestaande Belgische politieke verhoudingen, maar de geesten voorbereiden op een tweede activisme. De kern van het integrale nationalisme was, dat het de vestiging van een zelfstandig Vlaanderen en van een Grootnederlandse staat alleen mogelijk achtte in een scherpe crisis van de internationale verhoudingen (in het uiterste geval een tweede wereldoorlog). Een - desnoods

kleine - groep van goed geïndoctrineerde en georganiseerde nationalisten moest dan klaar staan om, beter dan in de Eerste Wereldoorlog gedaan was, van de geboden kansen gebruik te maken. Het blad zag dit Vlaams-nationalisme als een bondgenoot van een anti-Franse coalitie - België zou „uiteraard” de vazal van Frankrijk zijn - in het internationale bestel. Vandaar, dat het blad elke week uitvoerig en zeer gedocumenteerd aandacht besteedde aan het internationale politieke gebeuren, in een anti-Franse geest en met voorts de stelling, dat elke versterking van België's internationale positie bestreden moest worden. Daarom schaarde het zich in het vraagstuk van het Nederlands-Belgisch Verdrag (van 1925 tot '27) aan de zijde van de felste bestrijders ervan in Nederland, die niet alleen elke politieke, maar ook elke economische concessie (het Moerdijkkanaal) aan België verwierpen. In het pleidooi voor Groot-Nederland werden Grootnederlanders, die niet meteen een Grootnederlandse staat bepleitten, verketterd. Zo heette P. Geyl na enkele jaren een „Grootnederlands passivist”. Het federaal statuut van Herman Vos (1931) brak het ten gronde af. Bij de verkiezing van August Borms, twee jaar vroeger, die ook het werk van Vos was, had het zich zeer gematigd, om niet te zeggen lauw getoond.

Het weekblad heeft zich steeds rechtlijnig en fel ingezet : voor een onvoorwaardelijke amnestie aan oud-activisten, tegen het ontwerp Nolf m.b.t. de vernederlandsing van Gent, tegen het Belgisch-Frans militair accoord en tegen de Ruhrbezetting. Het schudde het hoofd over de lange en pijnlijke aarzelingen van Lodewijk Dosfel, en stapte, met geslepen theologische argumentatie over Kerk en staat, tegen de mandementen in van de bisschoppen in 1925, '27 en '30. Met name werd het door de Brugse bisschop, mgr. Waffelaert, veroordeeld in de brief van 1 februari 1927, samen met De Westvlaming, De Schelde en Jong Dietschland.

De enorme verwarring en verdeeldheid in het Vlaams-nationalisme rond 1930 is mede veroor-

zaakt door de niet aflatende campagne van Vlaanderen tegen de „neobelgicisten”. Hierbij heeft het ook autoritaire bestrevingen, die zouden leiden tot de stichting van het Verdinaso en het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV), steeds consequent van de hand gewezen, zulks in de overweging, dat dit afwijkingen waren van het integrale nationalisme, dat iedere binding aan een andere politieke of sociale leer uitsloot.

Van 1922 tot '27 haalde Vlaanderen een piek van belangstelling en, bij alle enghartig dogmatisme, ook van redactionele kwaliteit. Na het verschijnen van Jong Dietschland (26 december 1926) kwam daar enige wijziging in. In West-Vlaanderen trok Van Severen, zeer tegen de zin van Jeroom Leuridan, die onwrikbaar achter Robrecht de Smet en achter het weekblad Vlaanderen bleef staan, niet alleen het Katholiek Vlaamsch Nationaal Verbond (KVVN), maar De Westvlaming aan zich, terwijl het trio Victor Leemans, Odiel Spruytte, Leo Dumoulin in Jong Dietschland het klimaat voor het nationaal-solidarisme voorbereidden.

De pogingen van Robrecht de Smet om - na de campagne voor een nieuwe Raad van Vlaanderen te komen - tot een Jongvlaamsche, wat later Jongnederlandsche Gemeenschap, kregen onvoldoende grond (De Decker had overigens met deze imitatie van de Jung Deutscher Orden weinig op). Na de stichting van het Verdinaso, 6 oktober 1931, zakte het blad stilletjes weg. Reeds sedert 1928 vervreemden de oud-activisten meer en meer. Zowel het Verdinaso als het VNV streden meer en meer tegen het weekblad.

In de loop van 1933 begon een crisis, die zich ook in Jong Dietschland aftekende. De Decker nam resoluut afstand van de autoritaire oriëntatie zowel van het Verdinaso als van het VNV; reeds in 1932 verwijderde hij zich van Robrecht de Smet. Men besloot tot de fusie van de twee bladen Vlaanderen en Jong Dietschland. Robrecht de Smet poogde dit zonder schokken te laten verlopen in de onderhandelingen met Kamiel de Vleeschauwer. Op 13 januari 1934 verscheen Vlaanderen-Jong Dietschland, als nummer 608-609. Deze fusie werd volgehouden tot 15 september 1934. Het karakter van het oorspronkelijke weekblad Vlaanderen raakte er geleidelijk helemaal zoek. Men poogde, van 23 september 1934 af, nog Jong Dietschland, met als ondertitel Algemeen Tijdschrift voor Dietsch Nationaal Leven, op gang te houden. Deze poging strandde uiteindelijk op 7 juli 1935.

LITERATUUR : A. de Bruyne, *Prof. Josué de Decker 1878-1953* in *Het Spoor* jg. 1, nr. 2 (1954, p. 98-109); - H.-J. De-moen, *Jeroom Leuridan. Recht en Trouw* (1963); - *Huldeboek Robrecht de Smet* (1968); - A. W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-'39*, II - III (1969); - R. Vanlandschoot, *Robrecht de Smet*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, IV (1970); - L. Buning, *De eerste jaren van het weekblad Vlaanderen 1922-'25*, in *Het Pennoen* (januari 1972); - L. Buning, *De moniteur der Vlaamse Jacobijnen. De latere jaren van het weekblad Vlaanderen*, in *Het Pennoen* (maart 1972).

ROMAIN VANLANDSCHOOT